

Research Paper

Exploring the Role of Culture in the Privacy of Couples: A Qualitative Study

Ali Aghajani¹, Mohammad Ali Heydari*², Moohsen Fahim³

1. PhD Student in Theology, Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran. <https://orcid.org/0009-0000-3477-0730>
2. Assistant Professor Department of Theology, Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Islamic Azad University of Najafabad Branch, Iran. <https://orcid.org/0000-0003-3821-9684>
3. Assistant Professor Department of Theology, Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Islamic Azad University of Najafabad Branch, Iran. <https://orcid.org/0000-0003-2371-608X>

Abstract

Received: January 24, 2023

Accepted: April 17, 2023

Keywords: privacy, couples, culture, marital relationships.

[10.30495/iifs.2023.1978469.1072](https://doi.org/10.30495/iifs.2023.1978469.1072)

Introduction: Privacy, as the need of people in the current era, is closely related to a set of beliefs, values, and norms in the form of culture. This issue becomes more important and sensitive in the context of marital relationships due to various commonalities. Therefore, the present study aimed to explore the role of culture in couples' privacy. **Methods:** The research was conducted using a qualitative thematic analysis method. The sample consisted of 15 men and women between the ages of 25 and 40 in Isfahan city, who were selected in a purposive method by determining the input and output criteria. Data collection continued through semi-structured interviews until data saturation. Then, they were analyzed using Braun and Clarke's method in six steps with the help of qualitative data software. **Results:** Based on the data, two main themes about the role of culture in couples' privacy were identified, including challenges in two categories of awareness and dynamics and strategies in two categories of receiving legal and psychological counseling services. **Conclusion:** According to the findings, culture plays an important role in determining the privacy of couples. In this context, legal and psychological experts can consider this issue in pre-marriage counseling and even formulate interventions to inform spouses.

Aghajani, A; Heydari, M. A ; Fahim, M.(2023). Exploring the Role of Culture in the Privacy of Couples: A Qualitative Study. Journal of Islamic-Iranian Family studies .3(1), 1-23

Corresponding author: Mohammad Ali Heydari

Address: Department of Theology, Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Islamic Azad University of Najafabad Branch, Iran.

Email: ma1.heidari@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

The family has long been a center formed by a kind of legal solidarity due to kinship or marriage bonds (Heydari,2021); and it is known as the smallest social institution but the main core of any society. In today's world, the concept of privacy is known as one of the most important mental concerns of people, especially family members, which, in addition to being a legal issue, has a lot of psychological burden with it (Fang & Gong, 2020). According to a general opinion, privacy includes a range of people's personal lives that they respect a lot and do not like to be violated or assaulted (Ansari, 2018).

Privacy is one of the clearest examples of individual freedom. In the context of the joint relationship of couples, marriage and privacy are not contradictory to each other; this means that each of the spouses can have their privacy and at the same time not neglect each other's personal issues. In fact, privacy between couples means that they can respect each other's feelings and thoughts and not deny their natural human rights (Pour Abdollah & Jilzadeh,2013).

The important point is that people's relationships, especially in a couple's context, are highly influenced by the surrounding social norms, or, in other words, culture (Brummett & Steuber, 2015). Culture is like values, beliefs, traditions and customs that play a role in determining the identity of a group of people (Trasbi, 2006). Culture is an inseparable part of the family and this is where the place of residence, ethnicity and tribe, as well as different customs and expectations are involved in different areas of life and, most importantly, how the family members relate (Sanaei,1991). Therefore, it can be said that the concept of privacy is relative (Hongladarom, 2016).

Now, despite this relativity, the main challenge between marital relationships is when each of them, with different cultures, has different specific perceptions of how and how much to respect their distance and privacy and share it in their emotional relationships (Baruh et al., 2017). Mirkheshti's research (2014) has addressed the issue that couples' privacy is affected by their attitudes, beliefs, and tendencies. A degree of proportionality in these cases can be a predictor of agreement in the privatized sanctuary and the arena of interactions such as expressing intimacy, trust, and security. The reverse of this case can also create patterns of conflict between spouses, such as a lack of intimacy, mistrust, and a feeling of insecurity. It is in this case that relationships will progress towards peace and continuity or tension and destruction. Fathi et al.(2016) also found in their qualitative research that one of the most important factors in the satisfaction of couples is creating privacy while maintaining respect and receiving support from the main families, because sometimes the collectivist culture of Iranians prevents the formation of privacy for couples.

In order to delve deeper into the significance of confidentiality and the impact of culture on couples' privacy, this study aims to conduct a comprehensive investigation. The main objective is to explore the key themes related to the role of culture in couples' privacy and provide answers to pertinent questions.

Methodology

In order to conduct this research, the qualitative method of thematic analysis of Braun & Clarke (2006) was used. The research population included all the married men and women of Isfahan city, based on snowball and targeted sampling, 15 people (9 women and 6 men) entered the research until the data saturation limit was reached. The criteria for entering the research included the passing of more than one year of their lives together, living in Isfahan, age between 25 and 40 years, consent, and a conscious willingness to participate. The criteria for exiting the research were considered deviations from each of the main criteria. In order to collect information, semi-structured interviews were used for an average of 60 minutes at the time and place of the participant's choice. To conduct data analysis, Braun and Clarke's (2006) theme analysis steps were used, with the help of MAXQDA software. This technique consists of six steps, including getting familiar with the data, creating initial codes, searching and recognizing themes, drawing a network of themes, analyzing themes, and compiling the final report.

Results and Discussion

Based on the analysis of the data, there are two main themes about the role of culture in the privacy of couples, including challenges in two categories of awareness and dynamics and strategies in two categories of receiving legal and psychological consulting services, each of which has its own sub-categories. As it was found out from the findings, marriage is one of the topics that has gone out of the family in this era. In line with this theme, Mirkheshti(2014) considered private privacy an urban concept. For this reason, it is considered a principle in the lives of people involved with modernity, but it is less important in rural families. In this situation, there is a possibility of cultural conflicts between spouses with different cultural backgrounds, which will definitely be effective in protecting the privacy of couples to the extent that it creates challenges in their life process (Subramaniam et al., 2019). Therefore, considering that in the decision to get married, the emotional or sentimental aspect is considered, it is important for the couple to be aware of each other's cultures. As the analysis of the findings indicated, the dynamic nature of culture has made the definition of privacy more relative than before. By resorting to strategies, the spouses were able to master the challenge of their lack of knowledge, and by understanding the necessity of the concept of their spouse's privacy, they respected it. Getting legal advice from a competent authority is not always accompanied by legal action, but it may be guided to solve the challenges of couples, and perhaps with a legal advice, most of the conflicts caused by the effect of culture on privacy between spouses can be managed. In some cases, even legal advisors lead couples to compromise by referring them to psychologists to receive psychological counseling and skill training services to solve privacy challenges.

Conclusion

Legal and psychological experts can consider this issue in pre-marriage counseling and even in couples' referrals and even formulate programs and interventions for it in order to make spouses aware.

Limitations

Although the results of the current research enriched the research background in this field, qualitative research was not exempt from some limitations, such as the lack of generalizability of the findings to other societies and the researcher's subjective judgments during implementation and analysis.

Suggestions

Other researchers can examine this issue by examining different native cultures in the country and also in two groups of married men and women and comparing them with the existing findings.

Future research can conduct qualitative and quantitative investigations of privacy by considering other effective factors besides culture in order to strengthen the research background.

Also, it is possible to examine the role of culture in the privacy of other family members, such as children and parent-child relationships, in qualitative research.

The results of this research can be used in developing psychological and legal protocols for premarital counseling and conflict resolution.

Funding

The present study was extracted from the doctoral dissertation of the first author in the Department of Theology-Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Islamic Azad University, Najaf Abad branch.

Ethics approval and consent to participate

The cooperation of the participants was voluntary and consent was received from them at the beginning of the cooperation. In addition, the aspects of confidentiality and withdrawal from the research were announced to them at each stage.

Conflict of interests

According to the authors, this article has no conflict of interest.

Acknowledgments

We would like to thank all the couples who participated in this study.

مقاله پژوهشی

واکاوی نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین: یک مطالعه کیفی

علی آقاجانی^۱، محمدعلی حیدری^{۲*}، محسن فهیم^۳

۱. دانشجوی دکترا، گروه الهیات- فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده حقوق، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، ایران

<https://orcid.org/0009-0000-3477-0730>

۲. استادیار، گروه الهیات- فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده حقوق، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، ایران

<https://orcid.org/0000-0003-3821-9684>

۳. استادیار، گروه الهیات- فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده حقوق، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، ایران

<https://orcid.org/0000-0003-2371-608X>

چکیده

مقدمه: حریم خصوصی نیاز افراد در عصر کنونی است که مجموعه‌ای از باورها، ارزشها و هنجارها در قالب فرهنگ، ارتباط تنگاتنگی با آن دارند. این موضوع در بستر زندگی زوجین به دلیل ایجاد مشترکات مختلف اهمیت و حساسیت بیشتری می‌یابد. لذا، هدف پژوهش حاضر واکاوی نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین است. روش: پژوهش با روش کیفی از نوع تحلیل مضمون انجام گرفت. نمونه شامل ۱۵ نفر از زنان و مردان بازه سنی ۲۵ تا ۴۰ سال شهر اصفهان بود که به روش هدفمند و با تعیین معیارهای ورودی و خروجی انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته تا مرز اشباع ادامه یافتند. سپس، با استفاده از روش براون و کلارک در قالب شش مرحله و با کمک نرم-افزار، داده‌های کیفی مورد تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها: بر اساس داده‌ها در مجموع دو مضمون اصلی پیرامون نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین شامل چالشها با دو مقوله آگاهی و پویایی و راهبردها با دو مقوله دریافت خدمات مشاوره حقوقی و روان شناختی به دست آمد. نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌ها، فرهنگ نقش مهمی در تعیین چگونگی حریم خصوصی زوجین دارد. در این زمینه، متخصصان حقوقی و روان شناسی می‌توانند این موضوع را در مشاوره‌های پیش از ازدواج در نظر بگیرند و حتی برای آن مداخلاتی را در جهت آگاهی‌بخشی همسران تدوین کنند.

تاریخ دریافت: ۴ بهمن ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۲۸ فروردین ۱۴۰۲

واژگان کلیدی: حریم خصوصی، زوجین، فرهنگ، روابط زوجین.

doi: 10.30495/iifs.2023.1978469.1072

استناد: آقاجانی، علی، حیدری، محمدعلی و فهیم، محسن. (۱۴۰۲). واکاوی نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین: یک مطالعه کیفی، فصلنامه مطالعات اسلامی ایرانی خانواده، ۳(۱)، ۲۳-۱.

نویسنده مسئول: محمدعلی حیدری

نشانی: گروه الهیات- فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده حقوق، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، ایران

ایمیل: ma1.heidari@yahoo.com

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان « ماهیت حریم خصوصی در خانواده » است که با راهنمایی نویسنده دوم در دانشکده حقوق، الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، ایران در سال ۱۴۰۱ انجام پذیرفته است.

مقدمه

خانواده از دیرباز کانونی است که با نوعی همبستگی حقوقی به دلیل قرابت یا پیوند زوجیت شکل گرفته است (Heydari, 2021)؛ و به عنوان کوچکترین نهاد اجتماعی اما اصلی‌ترین هسته تشکیل‌دهنده هر جامعه شناخته می‌شود (Naghbi & Shahryari, 2012). امروزه، اهمیت خانواده به گونه‌ای است که انسجام و قوام روابط درون جوامع تا حد زیادی به سلامت روابط اعضای آن وابسته بوده، فروپاشی آن به تزلزل بنیادهای یک جامعه می‌انجامد. در همین راستا، یکی از اساسی‌ترین موضوعات مورد توجه، چگونگی روابط و تعاملات بین اعضای یک خانواده است که در عصر گستردگی و شفافیت اطلاعات در جهان کنونی دستخوش تغییرات سریع و چشمگیری نیز شده است (Segrin & Flora, 2018). در دنیای امروزه، توسعه اطلاعات همانند شمشیری دولبه علاوه بر این که منجر به تسهیل، پویایی روابط و افزایش دانش و ایجاد دستاوردهای نوینی در عرصه‌های گوناگون شده، در بردارنده پیامدهای چالش‌زا و گاهی مخرب نیز بوده است زیرا تلاش برای شخصی‌سازی و در امان ماندن از افشای داده‌ها همزمان با سرعت نشر آنها امری ضروری تلقی می‌شود (Fang & Gong, 2020).

این موضوع به طور ویژه زمانی اهمیت بیشتری دارد که با برقراری پیوند زوجیت، رابطه افراد بسیار نزدیک و خصوصی‌تر می‌شود (Campbell & Wright, 2020). در بستر خانواده، همسران در عین زندگی مشترک، از حق فضای خصوصی و تفرد نیز بهره‌مند هستند. آنها می‌توانند به میل خود این فضا را با یکدیگر به اشتراک گذاشته یا اینکه محرمانگی آن را حفظ کنند. حال، چالش اصلی زمانی آغاز می‌شود که مرز اشتراک‌گذاری یا حفظ حریمها برای آنها چندان مشخص نبوده، در نتیجه کشمکشهای متعددی در رابطه بین آن دو ایجاد می‌شود (Mirkheshti, 2014). از همین رو، عدم رعایت حریم خصوصی¹ نوعی سرگردانی هویتی در زوجین ایجاد می‌کند که باعث مخدوش شدن ماهیت و ثبات روابط صمیمی آنها می‌گردد و با درهم شکستن چارچوبهای ارتباطی میان روابطشان منجر به ایجاد آسیبهای گوناگون دیگر می‌شود (Subramaniam et al., 2019).

مفهوم حریم خصوصی به عنوان یکی از مهمترین دغدغه‌های ذهنی افراد شناخته می‌شود که علاوه بر اینکه موضوعی حقوقی است، بار روان شناختی بسیاری همراه با خود دارد (Fang & Gong, 2020). این مفهوم، اولین بار توسط برون‌دیس² در سال ۱۸۹۰ مطرح شد و علی‌رغم اینکه به عنوان یکی از ملموس‌ترین حقوق هر فرد بوده، تا این هنگام تعریف واحدی از آن توسط حقوقدانان ارائه نشده است. با این وجود و بر اساس یک نظر کلی، حریم خصوصی شامل محدوده‌ای از زندگی شخصی افراد است که برای آن حرمت زیادی قائل‌اند و

¹ Privacy² Brownidis

نقض و مورد تعرض قرار گرفتن آن را نمی‌پسندند (Ansari, 2018). همچنین، در ماده دو لایحه حمایت از حریم خصوصی سال ۲۰۰۷ «حریم خصوصی قلمرویی از زندگی هر فردی است که انتظار دارد دیگران بدون رضایت وی به آن وارد نشوند، بر آن نظارت نکنند و یا به اطلاعات راجع به آن دسترسی نداشته یا در آن قلمرو وی را مورد تعرض قرار ندهند. بدن، البسه و اشیای همراه او، اماکن خصوصی، محل کار، اطلاعات شخصی و ارتباطات خصوصی با دیگران حریم خصوصی تعریف می‌شود و هرکس حق دارد در مقابل تعرض به آن از حمایت قانون برخوردار شود».

پیش از آنکه حریم خصوصی در اسناد بین‌المللی حقوق بشر مطرح گردد، در حقوق اسلامی و آموزه‌های اخلاقی سابقه‌ای به قدمت ظهور اسلام دارد که تحت عناوین گوناگون به آن پرداخته شده است. آیات متعدد قرآن و احادیث فراوانی در قالب و موضوعات متکثر از قبیل حرمت تجسس، غیبت، افشای راز، اشاعه فحشا، بیان عیوب دیگران، سخن چینی، نگاه به نوشته دیگران بدون اجازه، نگاه و ورود به داخل منزل اشخاص بدون رضایت و ممنوعیت تفتیش، استراق سمع و بصر و ممنوعیت ورود به اتاق خصوصی بدون مجوز آورده شده است که حریم خصوصی را غالباً به صورت مصداقی ذکر کرده‌اند و باز هم تعریف منسجمی از آن به میان نیامده است (Mojahed, 2012). به عنوان مثال، برخی آیات قرآن همانند آیه ۱۲ سوره حجرات^۳ که حرمت تجسس را گوشزد کرده است، آیه ۱۸ سوره نور^۴ که اشاره به حرمت اشاعه فحشا، افشای عیوب و اسرار مردم دارد، آیه ۲۷^۵ آن که حرمت ورود به منزل دیگران بدون اجازه را مطرح می‌کند و آیه ۵۸^۶ آن که برای پدر و مادر حریم خصوصی قائل شده تا فرزندان به آن وارد نشوند.

علاوه بر این، روایات متعددی نیز بر عناوین مذکور دلالت دارد، از جمله پیامبر (ص) در خصوص حرمت استراق سمع می‌فرماید: «هرکس به سخنان و گفتگوی دیگران گوش دهد درحالی که رضایت نداشته باشند، روز قیامت در گوش او سرب داغ می‌ریزند (Havazi, 2005: 93)». همچنین، از ایشان نقل شده است که «هر کس بدون اجازه در نوشته برادر خود نگاه کند مانند آن است که در آتش نگاه کرده است (Nouri, 1987: 159)». امام صادق (ع) نیز می‌فرماید: «از دین و آیین کسی پرس‌وجو مکن که بدون دوست می‌مانی (Nouri,

^۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

^۴ وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

^۵ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

^۶ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا لَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ ذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

1987: 259)». در همین زمینه از پیامبر نقل شده است: «من مأموریت ندارم که دل‌های مردم را واکاوی کنم و درونشان را بشکافم (Hesam, 1993: 311)». در روایتی از حضرت علی (ع) نیز گفته شده است: «بدترین مردم کسی است که اشتباه دیگران را نبخشد و محرمانگیها را نپوشاند (Hesam, 1993: 427)».

آنچه که از اینگونه تعاریف و مصادیق برداشت می‌شود آن بوده که حریم خصوصی یکی از مثالهای بارز آزادیهای فردی است. در بستر ارتباط مشترک زوجین، زوجیت و حریم خصوصی منافاتی با یکدیگر ندارد؛ به این معنا که هر یک از همسران می‌توانند حریم خصوصی برای خود قائل شوند و در عین حال از مسائل شخصی یکدیگر نیز غافل نگردند. در واقع، حریم خصوصی میان زوجین اشاره دارد به این که آنها بتوانند به احساسات و افکار یکدیگر احترام گذاشته و حقوق طبیعی انسانی یکدیگر را سلب نکنند (Pour Abdollah & Jilzadeh, 2013). به عنوان مثال، انصاری (۱۳۹۶) حریم خصوصی را دارای ابعاد متعددی دانسته اما سه حیطة مهم اطلاعاتی، جسمانی و ارتباطی را در میان زوجین مطرح کرده است که شامل:

۱- حریم اطلاعاتی شامل حفظ رازهای شخصی زوجین و زندگی خصوصی دوستان و وابستگان هر یک از آنها، داده‌های مالی، رایانه‌ای و تلفن همراه و مانند آن تلقی می‌شود. مواردی مانند میزان پس انداز مالی همسران پیش از بستن پیمان زناشویی و نیز میراث خانوادگی آنها از داشته‌های خصوصی هر کدام از زوجین است و الزامی به اشتراک گذاشتن آنها با یکدیگر نیست، اما این حریم درباره درآمد ماهانه‌ی زوج نیست، زیرا آن مبنای نفقه زوج است.

۲- حریم جسمانی شامل انجام دادن فعالیت‌های ورزشی، تصمیم به بارداری، انواع آرایش و پیرایش و مراقبتهای تغذیه‌ای خاص است که هرگاه انجام این امور به ارتباط و تداوم زندگی زوجین آسیبی وارد کند و زندگی مشترک آنها را تحت تأثیر قرار دهد، خارج از حیطة حریم خصوصی آنها می‌شود.

۳- حریم ارتباطی شامل پیامهای شخصی و پستهای الکترونیک، فضای مجازی، اطلاعات تلفن همراه، اینترنت و کلیه ارتباطات، اعم از مستقیم و غیرمستقیم، حضوری، مکتوب یا تلفیقی از آنها مختص هر یک از زوجین است.

نکته حائز اهمیت آن است که روابط افراد به ویژه در بافت زوجی بسیار متأثر از هنجارهای اجتماعی پیرامون یا به عبارتی فرهنگ است (Brummett & Steuber, 2015). فرهنگ به مثابه ارزشها، باورها، سنتها و رسوم است که در تعیین هویت گروهی از افراد نقش دارد (Trasbi, 2006). فرهنگ جزو جدایی‌ناپذیر خانواده است و این جا است که محل زندگی، قوم و قبیله، آداب مختلف و انتظارات متنوع در عرصه‌های مختلف زندگی و مهمتر از همه چگونگی روابط اعضای خانواده دخیل می‌شود (Sanaei, 1991). مفهوم حریم خصوصی با فرهنگ افراد بسته به تراکم جمعیتی، میزان تعامل آنها، ساختارهای فیزیکی منزل، نحوه تقسیم کار،

موقعیت جغرافیایی شهری یا روستایی و نیز پایگاه‌های اجتماعی رابطه تنیده‌ای دارد. بنابراین، با وجود جهان شمول بودن پدیده‌ی حریم خصوصی در روابط، تعریف آن بنا به شرایط فرهنگی انسانها متغیر است و از همین رو، می‌توان گفت مفهوم حریم خصوصی امری نسبی است (Hongladarom, 2016). بدین معنا که چه بسا مسائلی در گذشته جزئی از حریم خصوصی نبوده، اما امروزه مصداقی از مفهوم حریم خصوصی قلمداد می‌شود و بالعکس (Ansari, 2018). زمانی که بستری فرهنگی تغییر می‌کند، فضای ارتباطی انسانها با یکدیگر نیز متفاوت می‌شود. افرادی که از فرهنگی وارد فرهنگ متفاوتی از قبل شوند و همان رفتار بستر فرهنگی خود را دنبال کنند در تعاملاتشان دچار مشکل می‌شود. چگونگی رفتار متناسب و خلق فضایی جدید در هنگام ارتباط با دیگری، امری اکتسابی است. هال^۷ (۱۹۱۴) در نظریه فضاها بی‌شکل به انواع فضاها شخصی، عمومی، صمیمی و اجتماعی در حالت‌های نزدیک و دور اشاره کرده است. آگاهی نسبت به چگونه رفتار کردن و رعایت فاصله در این فضاها اهمیت دارد. افراد از طریق ایجاد فاصله با دیگری، فضایی خصوصی را خلق می‌کنند که گویای نوع رابطه بین افراد است که با توجه به بستر فرهنگی فاصله‌ها معانی متفاوتی را به خود می‌گیرند (Ghavami Pour Zargar, 2015). آگاهی از زمینه فرهنگی و رعایت آن با توجه به تغییرات نسبی، در هنگام ارتباط با دیگران بسیار قابل اهمیت است. حال با وجود این نسبت، چالش اصلی میان زوجین زمانی است که هر کدام از آنها با فرهنگ‌های مختلف، برداشتهای اختصاصی متفاوتی از چگونگی و میزان رعایت فاصله و حریم خصوصی خود و اشتراک آن در روابط عاطفی زوجیشان دارند (Baruh et al., 2017).

در این خصوص معدود پژوهشهایی به طور مستقیم به مبحث حریم خصوصی زوجین در لوای نقش فرهنگ پرداخته‌اند، اما می‌توان به مواردی اشاره کرد. به عنوان مثال، پژوهش میرخشتی (۱۳۹۲) به این موضوع پرداخته است که حریم خصوصی زوجین متأثر از نگرشها، باورها و گرایشها آنها است. حدی از تناسب در این موارد می‌تواند پیش‌بینی‌کننده توافق در حریم خصوصی شده، عرصه تعاملات مانند ابراز صمیمیت، اعتماد و امنیت شود. عکس این قضیه نیز می‌تواند الگوهای تعارضات بین همسران مانند عدم صمیمیت، بی‌اعتمادی و احساس ناامنی را ایجاد کند. در این صورت است که رابطه‌ها به سمت آرامش و تداوم یا تشنج و تخریب پیش خواهند رفت. فتحی و همکاران (۲۰۱۶) نیز در پژوهشی کیفی یکی از مهمترین عوامل رضایت-مندی زوجین را حریم‌سازی در عین حفظ احترام و دریافت حمایت خانواده‌های اصلی دانست، چراکه در برخی مواقع فرهنگ جمع‌گرایی ایرانیان مانع از تشکیل حریم خصوصی زوجین در برابر خانواده‌هایشان می‌شود. سایر پژوهشها به طور عمده به واکاوی نقش عوامل فشارزای فرهنگ (Bustamante et al., 2011)، تعارض

⁷. Hull

و تفاوت‌های فرهنگی (Tili & Barker, 2015) و چالش‌های ازدواج‌های بین فرهنگی (Skowroński, 2011) در رابطه‌ی زوجین پرداخته‌اند.

به طور کلی به نظر می‌رسد حریم خصوصی در روابط زوجین از جمله موضوعات حیاتی محسوب می‌شود. با این حال، تا حدی ناشناخته مانده، همچنان نیاز به بررسی و تصریح نظری دارد. همچنین، مروری بر پیشینه‌ی موضوع نشان داد تا کنون پژوهشی که با استناد به نتایج آن توانسته باشد به درکی از نقش فرهنگ پیرامون حریم خصوصی زوجین دست یابد، وجود نداشته است. بنابراین، شکاف پژوهشی در این زمینه و بهره‌گیری از پژوهش کیفی برای درک عمیق آن احساس می‌شود. بررسی مقوله‌ی فرهنگ با این روش کمک می‌کند به جای تعمیم نتایج سایر فرهنگها، بومی‌سازی بیشتر و درک اثرات فرهنگی بر روابط درون خانواده انجام شود. در واقع، شناخت عمیق تجربه‌ی زوجین به ویژه در شهر اصفهان که از بزرگترین و با قدمت‌ترین شهرهای فرهنگی ایران است، می‌تواند در ارتقای کیفیت زندگی زوجی افراد مؤثر شود. از همین رو، پژوهش حاضر در پی آن است که در راستای انجام مطالعه‌ی گسترده‌تر به اهمیت محرمانگی و نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین به شیوه‌ای عمیق و با هدف پاسخگویی به این سؤال پردازد که:

مضامین اصلی مرتبط با نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین کدام‌اند؟

روش پژوهش

جهت انجام این پژوهش از روش کیفی تحلیل مضمون^۸ کلارک و براون (۲۰۰۶) استفاده شد. هدف این رویکرد آن است که پژوهشگر می‌تواند به درک عمیق‌تر پدیده‌های پیرامون از منظر تجربه‌کنندگان مستقیم آن به تحلیلی دست یابد. این روش مبتنی بر شناسایی و پردازش الگوهای معانی داده‌های کیفی است و داده‌های متراکم و پراکنده را به داده‌هایی غنی تبدیل می‌کند. در این روش مضامین، پر ارزش‌ترین واحدهایی هستند که به خلق تفسیری جامع از پدیده‌ی تحت واکاوی می‌پردازند (Smith, 2015).

جامعه و نمونه

جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی زنان و مردان متأهل شهر اصفهان بود که بر اساس نمونه‌گیری گلوله برفی و هدفمند تعداد ۱۵ نفر (۹ زن و ۶ مرد) تا رسیدن به مرز اشباع داده‌ها به پژوهش راه یافتند (جدول ۱: ویژگیهای جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان). نمونه‌گیری با انتخاب در دسترس‌ترین افراد طی فراخوانی در گروه‌های پیام‌رسان مجازی که معیارهای ورودی پژوهش را احراز کنند، شروع شد و سپس، با معرفی دیگر افراد توسط اعضای فعلی کار گزینش ادامه یافت. معیارهای ورود به پژوهش شامل گذشت بیش از یک سال از زندگی مشترک آنها،

⁸ Thematic Analysis

ساکن اصفهان، بازه سنی بین ۲۵ تا ۴۰ سال، رضایت و تمایل آگاهانه برای مشارکت بود. معیارهای خروج از پژوهش نیز عدول از هر کدام از معیارهای اصلی در نظر گرفته شد.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کننده	سن	جنسیت	تحصیلات	مدت زمان زندگی مشترک	تعداد فرزندان	محل سکونت
P1	۲۵	زن	لیسانس	۱	-	شهر
P2	۴۰	زن	فوق دیپلم	۱۰	۱	حومه و روستا
P3	۳۷	زن	فوق لیسانس	۷	۱	شهر
P4	۲۹	زن	لیسانس	۲	-	شهر
P5	۳۳	زن	فوق لیسانس	۵	۱	شهر
P6	۳۹	زن	لیسانس	۶	۱	حومه و روستا
P7	۴۰	زن	دیپلم	۹	۲	حومه و روستا
P8	۳۶	زن	لیسانس	۳	۱	شهر
P9	۳۰	زن	لیسانس	۵	-	شهر
P10	۲۵	مرد	فوق دیپلم	۲	-	شهر
P11	۳۶	مرد	دیپلم	۴	۱	حومه و روستا
P12	۳۹	مرد	فوق لیسانس	۴	۱	شهر
P13	۲۹	مرد	فوق لیسانس	۱	-	حومه و روستا
P14	۳۱	مرد	دیپلم	۳	-	شهر
P15	۳۲	مرد	لیسانس	۴	۱	شهر

جدول تمامی اطلاعات مهم مرتبط با مشارکت‌کنندگان را با حفظ جوانب رازداری بیان می‌کند.

ابزار

جهت گردآوری اطلاعات از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد. در ابتدا، راهنمای مصاحبه با بررسی پیشینه پژوهش مرتبط با حریم خصوصی زوجین و همفکری نویسندگان تدوین شد. سپس، سؤالات به سه پژوهشگر و تحلیلگر کیفی ارائه و نظر آنها در قالب چک‌لیستی دریافت شد. در نهایت، سؤالات اصلی و فرعی مصاحبه‌ها شامل:

- ۱- آیا نسبت به حریم خصوصی خود در زندگی زناشویتان آگاهی دارید؟
- ۲- به چه میزان حریم خصوصی خود و همسران را رعایت می‌کنید؟
- ۳- به چه میزان موافقت می‌کنید که همسران در حریم خصوصی شما وارد شود؟
- ۴- چه مواردی را به عنوان حریم خصوصی بین خود و همسران تلقی می‌کنید؟
- ۵- آیا موضوع حریم خصوصی رابطه شما با همسران را تحت تأثیر قرار داده است؟
- ۶- فرهنگ و آداب و رسوم چقدر ماهیت حریم خصوصی را برای شما شخصی‌تر یا متغیر کرده است؟
- ۷- چگونه اثرات فرهنگ را بر حریم خصوصی بین خود و همسران مدیریت کرده‌اید؟

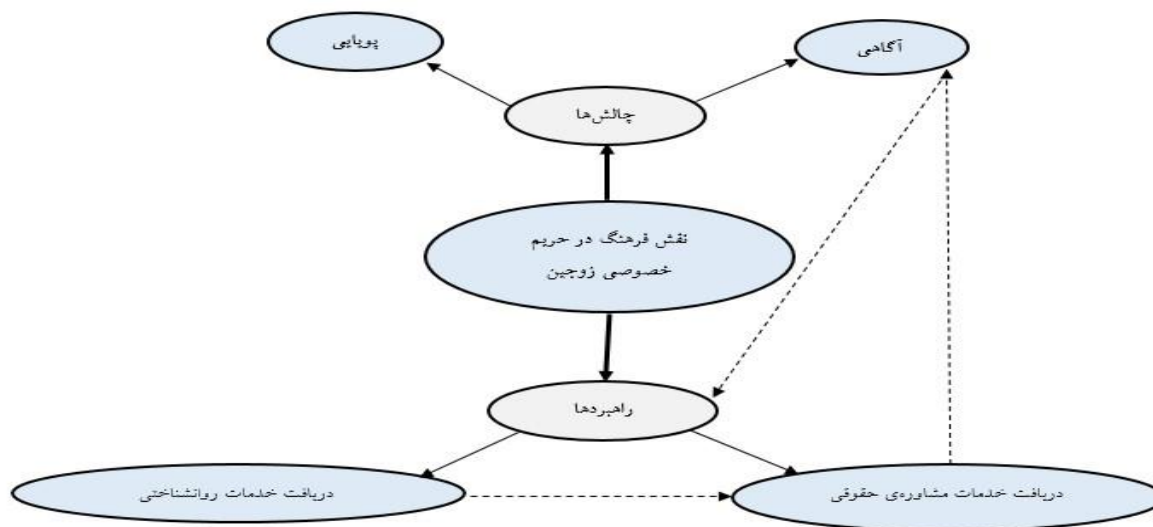
سپس با ورود به میدان پژوهش و با استفاده از سؤالات بازپاسخ، تجربه مشارکت‌کنندگان در زمینه موضوع مورد مطالعه پرسیده شد. همچنین، در طول انجام مصاحبه به فراخور گفتگوها از انواع سؤالات اکتشافی مانند «ممکن است بیشتر توضیح دهید؟» و «یا ممکن است منظور خود را دقیق‌تر بیان کنید؟» بهره گرفته شد. هر یک از مصاحبه‌ها با توجه به میزان تمایل، زمان و همکاری زوجین مشارکت‌کننده، به طور میانگین ۶۰ دقیقه به طول انجامید و با توجه به مشغله و محدودیت زمانی برخی از آنها در دو جلسه تداوم یافت. تمامی مصاحبه‌ها به صورت حضوری در زمان و مکان مورد توافق مشارکت‌کنندگان توسط نویسنده اول انجام گرفت. کلیه مصاحبه‌ها با رضایت مصاحبه‌شوندگان جهت تحلیل همزمان ضبط شد. در پیاده‌سازی همزمان مصاحبه‌ها جوانب رازداری با حفظ اطلاعات شخصی و مستعار نمودن اسامی خاص انجام گرفت.

روش تحلیل داده‌ها

از مراحل تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) با کمک نرم‌افزار MAXQDA بهره گرفته شد. این تکنیک شامل شش مرحله است که عبارتند از: آشنا شدن با داده‌ها، ایجاد کدهای اولیه، جست و جو و شناخت مضامین، ترسیم شبکه مضامین، تحلیل مضامین و تدوین گزارش نهایی. در همین راستا، ابتدا فایل صوتی مصاحبه‌ها به صورت کلمه به کلمه پیاده‌سازی و تمامی یادداشتهای پژوهشگر حین گفتگو با افراد ثبت شد. در این مرحله، پژوهشگر برای آشنایی هرچه بیشتر با محتوای مصاحبه متن آن را چندین بار خواند. سپس، کدهای اولیه را استخراج کرده، با توجه به میزان ارتباط و اشتراک واحدهای معانی در گام بعدی آنها را در قالب مقوله‌های کلی‌تری تقسیم کرد. در ادامه، مقوله‌ها با خواندن چند باره و تغییر احتمالی دسته‌بندی و یا حذف و اضافه برخی از آنها به صورت مضامین کلی با وجوه مشترک بیشتری تقسیم‌بندی شدند. تمامی مراحل تحلیل همزمان با انجام مصاحبه‌ها به صورت رفت و برگشتی در میدان پژوهش انجام شد تا در صورت ایجاد سؤالات احتمالی و رفع ابهامات با پرسیدن آنها از مشارکت‌کنندگان غنای تحلیل افزایش یابد.

به منظور اطمینان از اعتبار داده‌های کیفی از شاخصهای گوبا و لینکلن (۲۰۱۷) استفاده شد. بر این اساس، جهت برآورد قابلیت اعتماد با تخصیص زمان کافی برای آشنایی با پیشینه پژوهش پیرامون حریم خصوصی زوجین از جوانب مختلف، برقراری رابطه مطلوب با مشارکت‌کنندگان و انعطاف‌پذیری در جمع‌آوری اطلاعات و همکاری با آنها تلاش شد. علاقه و تخصص پژوهشگران به موضوع مورد مطالعه و تجربه در روش کیفی به ویژه تحلیل مضمون و لحاظ تنوع در افراد نمونه از نظر شاخصهای مختلف حاکی از قابلیت تأییدپذیری داده‌ها است. همچنین، بازگرداندن نتایج کلی پژوهش به مشارکت‌کنندگان و دریافت نظر نسبت به تفسیر نهایی از طریق گفتگوی حضوری و یا ارسال آن با کمک ایمیل و یا سایر ابزارهای دیجیتال، ملاک قابلیت وابستگی برآورد شد. علاوه بر این، ثبت جزئیات روش و بیان دقیق گامهای انجام شده قابلیت انتقال پژوهش را نشان داد.

یافته‌ها

شکل ۱: شبکه‌ی مضامین

مشارکت‌کنندگان این پژوهش شامل ۱۵ نفر با میانگین سنی ۳۳ سال بودند که مورد مصاحبه عمیق قرار گرفتند. بر اساس تحلیل صورت گرفته از داده‌ها در مجموع دو مضمون اصلی پیرامون نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین شامل چالش‌ها با دو مقوله (آگاهی و پویایی) و راهبردها با دو مقوله (دریافت خدمات مشاوره حقوقی و روان شناختی) به دست آمد که هر کدام مقولات فرعی خود را دارند (شکل ۱: شبکه مضامین پژوهش). در این شبکه مقوله آگاهی ضمن اینکه خود به عنوان یک چالش محسوب می‌شود، از نظر شرکت‌کنندگان می‌تواند به عنوان یک راهبرد تغییر موضع دهد که از طریق مقولات مضمون راهبردها به عنوان منابع آگاهی‌بخش می‌تواند انجام گیرد.

در ادامه نیز جدولی از مقولات و سپس، تعدادی از نقل‌قولهای مرتبط آورده شده است (جدول ۲: مقولات تحلیل مضمون).

جدول ۲- مقولات تحلیل مضمون

مضمین اصلی	مقولات فرعی	خرده مقولات
نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین	آگاهی	عدم شناخت فرهنگ همسر و خانواده‌اش
		عدم آگاهی از مصادیق حریمهای فردی و زوجی در فرهنگ یکدیگر
		عدم آگاهی از فرهنگ محلی زوجین
		تکنولوژیهای نو
	چالش‌ها	ارتباطات در فضای مجازی
		مهاجرت
		تحصیلات
	راهبردها	اشتغال
		مهارت رواداری (تساهل، توافق-پذیری، تاب‌آوری)
		مهارت حمایت (اطلاعاتی، ابزاری)
	دریافت خدمات روان شناختی	دریافت خدمات مشاوره حقوقی

جدول در بردارنده‌ی تمامی یافته‌های پژوهش است.

مضمون اول: چالشها

این مضمون اشاره دارد به اینکه مشارکت‌کنندگان در مورد نقش فرهنگ در حریم خصوصی خود و همسرشان با چالشهایی پیرامون آگاهی و پویاییهای فرهنگی مواجه شده بودند.

- مقوله آگاهی

چالش آگاهی به این معنا است که زوجین نسبت به موضوعات فرهنگی مرتبط با حریم خصوصی در رابطه زوجی خود اطلاعات و آگاهی کامل نداشته‌اند. اکثر مشارکت‌کنندگانی که از دو فرهنگ متفاوت بودند، اذعان داشتند همچنان نسبت به فرهنگ رفتاری یکدیگر غریبه هستند و در شناختهای پیش از ازدواج تلاشی برای واکاوی نقش آنها در محرمانگی و حدودش نکرده‌اند. آنچه که اکنون در بستر زندگی واقعی از جمله موارد بسیار مهم می‌دانستند. در مقوله چالش آگاهی عدم شناخت فرهنگ همسر و خانواده‌اش، عدم آگاهی از مصادیق حریمهای فردی و زوجی در فرهنگ یکدیگر و همچنین، عدم آگاهی از فرهنگ محلی زوجین مدنظر است.

به عنوان مثال، مشارکت‌کننده P2 بیان کرد:

« من در خانواده‌ای بزرگ شده بودم که اسرار زمانی گفته میشد که خود اعضای خانواده با میل خودشون ابراز می‌کردند اما الان نه تنها همسرم بلکه خانوادش مادام پیگیر مسائل شخصی خودم، دوستانم و خانواده‌ام هستند و در جستجوی تمام امورم می‌شوند و این کلافه کننده است. حس امنیت ندارم».

P4 مطرح کرد:

« مردسالاری جزئی از فرهنگ تربیتی همسرم بود و من این را نمی‌دانستم. تصورم در ابتدا میزان مراقبت و عشقی بود که به من با این حد توجه می‌داد اما در این مدت این نوع منش باعث شده که هیچ حریمی نداشته باشم و همسرم به عنوان مرد خانواده حق خود می‌داند که از تمام امور مرتبط به همسرش مطلع شود. مسائل شخصی زن از رفت و آمد و تعاملاتش تا کوچکترین تصمیمات در خانه باید با اجازه و اطلاع همسر انجام شود».

همچنین P6 گفت:

«همسرم معتقد نام من را هیچ فرد غریبه‌ای نباید بشنود. آن را خصوصی خود می‌داند. بنابراین، در جمعی که غریبه باشد برای خطاب کردن من، نام پسرمان را به زبان می‌آورد. این ناشی از فرهنگشون هست که بیشتر محلی است».

P7 نیز بیان کرد:

«در فرهنگ همسرم، ورود والدین به خانه فرزندان بدون اطلاع و حضور آنها خیلی طبیعی و شبیه خانه خودشون هست. اولین هفته از ازدواجم می‌گذشت و وقتی وارد خانه شدم دیدم مادر همسرم با کلیدی که از قبل خاص خود داشته در منزل هست. پدر و مادر او هر موقع می‌خواستند رفت و آمد داشتند، سر همه وسایل از اتاقها تا یخچال و کمدها می‌رفتند. این موضوع برای من خیلی سنگین بود چون حریمی نداشتم اما برای همسرم انجام نشدنش تعجب آور بود».

P15 نیز این دیدگاه را اذعان کرد که:

« من و همسرم هر دو شاغلیم، بچه داریم و با هم زندگیمون رو اداره می‌کنیم. ما با هم خیلی راحتیم و تفاهم داریم. به مسائل خصوصی هم تا زمانیکه خودمون نخواهیم در میون بگذاریم برای هم کاری نداریم. به گذشته‌های هر کدوممون، همکارانمون، رفیقانمون، موبایل، درآمد و پس‌انداز و... کاری نداریم. ما با هم از لحاظ فرهنگی و ارزشی هماهنگیم. خوب همدیگه رو از اول شناختیم و تونستیم در مورد حریمهامون به توافقات دو طرفه برسیم».

- مقوله پویایی

از نظر اکثر مشارکت‌کنندگان چالش پویایی فرهنگی به این مفهوم اشاره دارد که خانواده‌های امروزی دیگر مانند گذشته محدود نیستند چراکه تکنولوژیهای نو، گستردگی ارتباطات در فضای مجازی، افزایش مهاجرتها از روستا به شهر و حتی بین ملل، افزایش جامعه دانشگاهی و مدارک تحصیلی و اشتغال در محیطهای مختلف

منجر به دگرگونی بینشها، انتظارات، باورها و نگرشهای افراد در روابط درون خانوادگی شده است. این امر به مثابه تغییرات مداوم فرهنگی و اثرات آن بر روابط و حریم خصوصی افراد است که حساسیتی بیش از قبل دارد.

P1 بیان کرد:

«فضای مجازی و استفاده از نرم افزارهای اجتماعی مختلف حریمی برای ما نگذاشته است. همسر من تنها موضوعات خصوصی زندگی مشترکمان را به اشتراک با بقیه می‌گذارد بلکه گاهی از شرایط خصوصی من و یا خودش هم غفلت می‌کند. مثلاً با انتشار عکس از کالایی که اخیراً برای خانه خریدیم به بقیه اطلاع می‌دهد یا سفرهایمان و حتی مثلاً من کلاس ورزش رفتیم از آن به دیگران خبر می‌دهد».

P5 گفت:

« من در یک خانواده روستایی به دنیا آمدم اما الان در شهر زندگی می‌کنم. تحصیلاتم را ادامه دادم و اکنون مشغول به کار هستم. درسته که روستازاده هستم اما الان حس می‌کنم وقتی در جمع خانواده‌ام هستم خیلی متفاوتم. انگار فرهنگ متفاوت تری دارم. من نوع پوشش من متناسب با محل زندگی و کارم انتخاب می‌کنم. از لحاظ مالی مستقلم و مانند مادرم که به پدرم وابسته بود من به همسرم وابسته نیستم. همسر من هم به مسائل مالی من کاری ندارد».

P11 نیز مطرح کرد:

«والا با وجود وسایل جدید امروزی، من هر روز با مدل آرایشی و تغییرات فیزیکی همسرم مواجه هستم. چندباری نظر دادم که مثلاً فلان جراحی زیبایی رو دوست ندارم که پاسخ شنیدم دوست دارم بدن خودم است. به نظر من هم حریم بدنش است من که درد و رنج آن را نمی‌کشم».

مضمون دوم: راهبردها

این مضمون اشاره دارد به اینکه مشارکت‌کنندگان توانسته‌اند با به کارگیری راهبردهایی به مدیریت اثرات فرهنگ بر جنبه‌های مختلف حریم خصوصی در روابط زوجی خود پردازند. عمده‌ترین راهبردها شامل راهبردهای دریافت خدمات مشاوره حقوقی و روان شناختی بود.

- مقوله دریافت خدمات مشاوره حقوقی

برخی مشارکت‌کنندگان اذعان داشتند که بلافاصله پس از ایجاد چالشهای فرهنگی در زمینه حریم خصوصی در اولین اقدام به مشاور حقوقی مراجعه کرده‌اند زیرا مطالبه حقوق آنها چالش برانگیز و شاید همراه با حس تضییع بوده، به تصور آنها اقدام قضایی نسبت به تعارضاتشان اولین راه حل و بهترین بوده است. دریافت مشاوره حقوقی به عنوان راهبردی مهم با آگاهی بخشی بیشتر از جنبه‌های حقوقی حریم خصوصی فی‌مابین توانسته بود راهگشایی موثری در زمینه کاستن بار فرهنگی متحمل در حقوق محرمانگیها بین زوجین داشته باشد.

به عنوان مثال، مشارکت‌کننده P10 اذعان داشت:

« من در زمینه امور مالی از همسر انتظار داشتم که همه اطلاعات را به من ارائه کند حساب من و او ندارد اما ما نمی‌توانستیم در این زمینه همدیگر را به خوبی درک کنیم. نهایتاً من به وکیل مراجعه کردم و با گرفتن مشاوره حقوقی این انتظار من متعادل گردید.»

همچنین، مشارکت‌کننده P14 بیان کرد:

« همسر به شدت در امور خانواده من سرک می‌کشید و به نظر خودم دخالت بود چون وارد حریمی میشد که بهش مربوط نبود. کفری شده بودم و قصد اقدام قانونی در این مورد داشتم که با گرفتن چند جلسه مشاوره حقوقی این چالش بین ما برطرف شد.»

مشارکت‌کننده P13 بیان کرد:

« هر زمانی که لباسهایم را می‌پوشیدم و آماده رفتن به خانه مادرم یا قرارهای دیگم میشدم، همسر سریع واکنش نشان می‌داد و می‌گفت: کجا؟ تو دیگه مجرد نیستی که. اگر جایی می‌خواهی بری، باید با همسرت بری. یا وقتی برمی‌گشتم سؤال پیچ میشدم که کجاها رفتی؟ چکارا کردی؟ چی خوردی؟ چی شد؟ و... یا مدام بهم زنگ می‌زد و گزارش می‌خواست. واقعاً سردرگم بودم که الان حق با کیه؟ من یا اون.. من حریم دارم. من حریم می‌خوام. نمیتونم یکباره از دوستانم و خانوادم دست بکشم. من آزادی لازم دارم. برای این موضوع خاص با وکیل مشورت کردم.»

– مقوله دریافت خدمات مشاوره روان شناختی

اکثر مشارکت‌کنندگان توانسته بودند با مراجعه به روان شناس یا مشاور جهت حل تعارضات و چالشهای فرهنگی خود در زمینه حریم خصوصی با مهارت‌آموزی به درک بیشتری نسبت به ماهیت و رعایت حریمهای یکدیگر برسند. حاصل جلسات مشاوره رسیدن به دو مهارت عمده فراگرفته شده در زمینه روان شناختی شامل رواداری و حمایت بود. اکثر مشارکت‌کنندگان بر این باور بودند که افزایش میزان تساهل و یا آسان‌گیری به یکدیگر در روابط می‌تواند بسیاری از چالشهای بین همسران را مرتفع و آنها را به توافق و پذیرش نظر دیگری متمایل کند. در همین راستا، تقویت توافق‌پذیری نیز به این معنا است که به عنوان یک ویژگی شخصیتی بتوانند ضمن درک شباهت، ظرفیت پذیرش و احترام به تفاوتها را در خود ایجاد کنند تا راحت‌تر بتوانند عدول از حریمها را بنا به تفاوتهای فرهنگی مدیریت کنند. همچنین، توافق‌پذیری در این زمینه به افزایش میزان تاب‌آوری در زوجین کمک می‌کند که به معنای تداوم زندگی با وجود تفاوتها است و در زمینه چالشهای حریم خصوصی توانسته بود به طرز مؤثری به زوجین کمک کند تا در نهایت آنها با یکدیگر مدارا کنند.

مشارکت‌کننده P8 بیان کرد:

« من به فردی بودم که فعالیتهای فردی و تفریحی با دوستانم را همیشه انجام می‌دادم اما وقتی ازدواج کردم سر این موضوع که مثلاً من با دوستانم مسافرت بروم یا کلاس زبان بروم یا رمزگوشی‌ام را در اختیارش نگذارم و مواردی

از این قبیل دچار اختلاف شدیم. مشاوره رفتیم و در چند جلسه، هر دو تونستیم نهایتاً به توافقی در این زمینه‌ها برسیم که حد و حدود مسائل فردی و خصوصی ما چطوری و چه اندازه باشه».

P12 اذعان کرد:

«ما در زمینه فرزندآوری توافقی نداشتیم. همسر معتقد بود بارداری یک فرآیند جسمی هست که خودش باید تصمیم بگیرد کی و چه موقع اتفاق بیفتد چون مرتبط با بدنش هست. میگفت نمی‌خواهد با آوردن بچه بدهیکل شود در صورتی که در فرهنگ خانوادگی ما داشتن فرزندان متعدد مرسوم بود. نهایتاً از مشاور خانواده برای حل این موضوعات کمک گرفتیم که منجر شد به آسان‌سازی تصمیم و نظرات ما».

یکی دیگر از مقوله‌های فرعی مرتبط با راهبردهای روان‌شناختی حمایت بود که دربردارنده حمایت‌های اطلاعاتی و ابزاری بود. حمایت اطلاعاتی، انجام گفتگو پیرامون تفاوت‌های فرهنگی و شفاف‌سازی موضوعات حریم خصوصی بود. همچنین، می‌توان به خودافشایی در زمینه آنچه که برای هر یک از زوجین مهم بوده، بیان انتظارات از یکدیگر، بحث رازداری و اهمیت رعایت جوانب آن نیز اشاره کرد.

به عنوان مثال، مشارکت‌کننده P9 بیان کرد:

«درسته قبل ازدواجمون در مورد آنچه که او شخصی می‌داند یا نه اطلاعاتی به دست نیآورده بودم اما الان به توصیه مشاور به جستجوی فرهنگ مؤثر بر رفتار همسر پرداختم. هنوز هم دیر نبود. از خودش از بقیه و حتی با خواندن کتاب و... تونستم بفهمم که تفاوت نظر در محرمانگیهای فردی و زوجی بین ما چیه و چطور مدیریت کنم که اغلب صبر فولادین هم می‌خواه. او نمی‌خواهد وارد حریم من شود، اما من خودم مراقب هستم».

حمایت ابزاری یکی دیگر از انواع راهبردهای روان‌شناختی زوجین بوده که با همراهی و پشتیبانیهای مختلف توانسته بودند تعارضات و تفاوت‌های فرهنگی خود را مدیریت کنند. به عنوان مثال، تأمین مکانهای فیزیکی در منزل و سایر محیطها، تأمین وسایل اختصاصی برای هر فرد همانند کمد قفل‌دار، اختصاص رمز موبایل و سایر ابزارهای شخصی بود.

«در این زمینه مشارکت‌کننده P15 مطرح کرد: ما اتاقمون مشترک بود و تعداد اتاقهای خونمون هم به خاطر فضایش کم بود. من خودم به همسر پیشنهاد دادم که کمد دیواری نصب کنیم و هر کداممون برای وسایل شخصیمون کمد و کلید جدا».

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف واکاوی نقش فرهنگ در حریم خصوصی زوجین به صورت کیفی و با این پرسش که چه مضامینی مرتبط با آن قابل استخراج است، انجام شد. بر اساس آنچه از دیدگاه زنان و مردان ساکن شهر اصفهان پس از تحلیل مصاحبه‌ها استنباط شد بیانگر آن بود که فرهنگ بر مصادیق حریم خصوصی بین زوجین

و تعیین میزان قلمروش بسیار مؤثر است. در مجموع ۲ مضمون اصلی و ۱۴ مضمون فرعی (شامل ۴ مقوله فرعی و ۱۰ خرده مقوله) به دست آمد.

یکی از مضامین آشکار شده چالشهای مرتبط با فرهنگ در زمینه حریم خصوصی زوجین بود. همانطور که از یافته‌ها مشخص گردید، ازدواج از جمله موضوعاتی است که در عصر حاضر از حالت درون خانوادگی خارج شده، جنبه فراجغرافیایی پیدا کرده است. این امر به نوبه خود آغازگر چالشهای فرهنگی در امر ازدواج شده است. به این معنا که گاهی زوجین هر کدام از شهری و حتی کشوری متفاوت از هم هستند که باورهای فرهنگی و حتی دینی و مذهبی خاص خود را دارند. همسو با این مضمون، میرخشتی (۱۳۹۲) حریم خصوصی را مفهومی شهری دانسته است. بدین منظور که در زندگی افراد درگیر با مدرنیته یک اصل به شمار می‌رود اما در خانواده‌های روستایی کم‌رنگ‌تر است؛ آنچه که ما در بین مشارکت‌کنندگان خود به دست آوردیم. بنابراین، حریم خصوصی بنا به موقعیت زندگی افراد می‌تواند یک ارزش محسوب شود و نوعی از روابط صمیمانه، اجتماعی، عمومی و یا شخصی را شکل دهد (Ghavami Pour Zargar, 2015). در همین راستا، انصاری (۱۳۹۶) نیز بیان کرد که تفاوت‌های اقوام و محل زندگی افراد، تفاوت‌های فرهنگی آنها را به دنبال دارد و حتی ممکن است مردم ساکن یک شهر در نقاط مختلف آن با فرهنگهای متفاوتی زندگی کنند. به عنوان مثال، کسی که در محل کم‌برخوردار شهر اصفهان سکونت دارد با فردی که در خیابان یا محلهای پربرخوردار است، رفتار فرهنگی متفاوتی را اتخاذ می‌کنند و یا شخصی که در بافت قدیمی و سنتی شهری تاریخی مانند اصفهان زندگی می‌کند با کسی که در بافت جدید و یا شهرکهای مستقل آن سکونت دارد باز هم از لحاظ فرهنگی متفاوت هستند. کولاموسی (۲۰۱۳) به نقش جمع‌گرایی و فردگرایی فرهنگها در حریم شخصی افراد اشاره می‌کند. طبق نظر او جوامع شرقی به دلیل تمایل به جمع‌گرایی در تعیین حریم خود با دیگری سلیقه‌ای برخورد می‌کنند. بنابراین، عامل موفقیت زوجین در زندگی زناشویی را تلاش برای حریم سازی در عین احترام به خویشاوندان و خانواده‌های مبدا می‌داند و آنچه که گرایش به فردگرایی تلقی می‌شود. در نتیجه حفظ حریم خصوصی در بین زوجین جوامع جمع‌گرا را امری دشوار می‌داند.

در این شرایط، امکان بروز تعارضات فرهنگی بین همسران با پیشینه فرهنگی گوناگون وجود دارد که قطعاً در حریم خصوصی زوجین نیز مؤثر خواهد بود تا جایی که چالشهایی در روند زندگی آنها به وجود می‌آورد (Subramaniam et al., 2019). بنابراین، با عنایت به اینکه در تصمیم به ازدواج بیشتر جنبه عاطفی و احساسی آن مدنظر قرار می‌گیرد، این مهم است که زوجین نسبت به فرهنگهای یکدیگر توجه کافی داشته، در شناختهای پیش از ازدواج به کسب آگاهی از فرهنگهای یکدیگر و تعریف حریم خصوصی در ارتباطات زوجی پردازند تا به درک متقابلی از تفاوتها و شباهتهای ابعاد آن برسند و با افزایش اطلاعات نسبت به طرف مقابل از

چالشهای احتمالی کاسته شود. همسو با این نظر حیدری (۱۳۹۹) اذعان کرده است که زوجین قبل از ورود به روابط زناشویی، تصوراتی از همسر خود دارند که بر اساس باورهای فرهنگی آنها شکل گرفته است. این عوامل با آن که ممکن است جزیی از ابعاد شخصیتی افراد به شمار رود، اما بیش از هرچه تحت تأثیر فرهنگ اکتسابی است زیرا در نهایت فرهنگ هر جامعه از منابع اصلی باورهای اعضای آن محسوب می‌شود. حال، چالش زمانی است که بدون آگاهی از باورهای فرهنگی یکدیگر زندگی مشترک خود را آغاز کنند.

آنچه که تحلیل یافته‌ها نشان داد پویا بودن فرهنگ، تعریف حریم خصوصی را بیش از قبل نسبی‌تر کرده است. همسران با توسل به راهبردهایی توانسته بودند بر چالش عدم آگاهیهای خود مسلط شوند و با درک ضرورت مفهوم حریم همسر خود، آن را محترم بشمارند اما اینکه چه چیزهایی می‌تواند حریم خصوصی تلقی شود در روند تعاملات و توافقه‌های روزمره با توجه به باورها، تنوع آموزه‌های فرهنگی و شخصیتی آنها مشخص می‌شود که زمان طولانی‌تری را می‌طلبد. همسو با هانگلا دروم (۲۰۱۶) نیز تغییرات سریع جوامع، گستردگی تکنولوژی، تسهیل نشر اطلاعات و دسترسی به آنها حریم خصوصی را متفاوت‌تر و در عین حال حساس‌تر از گذشته کرده است. در واقع، مفهوم حریم خصوصی در روابط افراد هر لحظه دستخوش تغییرات برگرفته از جامعه و فرهنگ جهانی و ملی است.

لی وبوید (۲۰۰۸) آموزش و تحصیلات دانشگاهی را عاملی در تضعیف دلبستگیهای فرهنگی دانسته که باعث می‌شود افراد پذیرای منش و رسوم جدید گردند. برخی از مشارکت‌کنندگان تحصیل کرده در دانشگاه نیز این محیط را فرصتی برای آشنایی و تعاملات فرهنگی گوناگون می‌دانستند.

در این میان، قوانین حقوقی برای بهتر زیستن و تعاملات مسالمت‌آمیز اجتماعی و اینکه جامعه قابلیت سکونت انسانی را داشته باشد، وضع می‌گردد و هر فرد باید به حقوق انسانی و اجتماعی خود آگاهی کامل داشته باشد. این نسبی بودن از منظر علم حقوق نیز رسمیت دارد. قسمتی از این قوانین که مربوط به حقوق خانواده و روابط زوجی است، افراد را وادار می‌کند تا به عنوان یک راهبر در زمینه حفظ حریمهای خود در خانواده اقدامهای قانونی انجام دهند اما گرفتن مشاوره حقوقی از مرجع صلاحیت‌دار همیشه با اقدامهای قانونی همراه نیست بلکه ممکن است در جهت رفع چالش زوجین راهنمایی شده، چه بسا با یک مشاوره حقوقی اکثر تعارضات ناشی از اثر فرهنگ بر حریم خصوصی بین همسران مدیریت شود. هم راستا با این یافته، انصاری (۱۳۹۶) اذعان می‌کند که در برخی موارد حتی مشاوران حقوقی، زوجین را به سوی سازش با ارجاع به روان‌شناسان جهت دریافت خدمات مشاوره روان‌شناختی و مهارت‌آموزی برای رفع چالشهای حریم خصوصی سوق می‌دهند تا حسب اصل نسبی بودن حریم خصوصی با ایجاد ظرفیتهای روان‌شناختی مانند رواداری و حمایت بتوانند نسبت به پذیرش فردیت یکدیگر در رابطه زوجی منعطف باشند (Fathi et al., 2016).

به طور کلی نتایج حاصل از پژوهش نشان داد فرهنگ در زمینه حریم خصوصی افراد در روابط زوجیشان نقش مهمی دارد. با توجه به یافته‌ها، متخصصان حقوقی و روان‌شناسی می‌توانند این موضوع را در مشاوره‌های پیش از ازدواج و حتی در مراجعات زوجین در نظر بگیرند و حتی برای آن برنامه و مداخلاتی را در جهت آگاهی‌بخشی همسران تدوین کنند.

محدودیتها

- با وجود اینکه نتایج پژوهش حاضر موجب غنای پیشینه پژوهشی در این زمینه شد، اما از برخی محدودیتها پژوهش کیفی از جمله عدم تعمیم‌پذیری یافته‌ها به جوامع مختلف دیگر و قضاوت‌های ذهنی پژوهشگر حین اجرا و تحلیل مستثنا نبود.

پیشنهادات پژوهش

- سایر پژوهشهای می‌توانند با بررسی فرهنگهای بومی مختلف در کشور و همچنین، در دو گروه زنان و مردان متأهل به بررسی این موضوع و قیاس آن با یافته‌های موجود بپردازند.

- پژوهشهای آتی می‌توانند با در نظر گرفتن عوامل مؤثر دیگر به جز فرهنگ به بررسیهای کیفی و کمی حریم خصوصی جهت تقویت پیشینه پژوهشی بپردازند.

- همچنین، می‌توان در پژوهشی کیفی به بررسی نقش فرهنگ در حریم خصوصی سایر اعضای خانواده مانند فرزندان و ارتباط والد و فرزندی پرداخت.

- از نتایج این پژوهش می‌توان در تدوین پروتکل‌های روان‌شناختی و حقوقی ویژه مشاوره‌های پیش از ازدواج و حل تعارضات زوجین استفاده کرد.

تعارض منافع

بنا به اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

حمایت مالی

پژوهش حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در گروه الهیات-فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد بوده است.

سپاسگزاری

بدین وسیله نویسندگان از کلیه شرکت‌کنندگان و افرادی که به نحوی در این پژوهش همکاری داشتند، نهایت تشکر را دارند.

References

- Ansari, B. (2018). *Privacy Law*. Tehran: Samt. (Persian)
- Baruh, L., Secinti, E., & Cemalcilar, Z. (2017). Online privacy concerns and privacy management: A meta-analytical review. *Journal of Communication*, 67(1), 26–53. <https://doi.org/10.1111/jcom.12276>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706QP063OA>
- Brummett, E. A., & Steuber, K. R. (2015). To reveal or conceal?: Privacy management processes among interracial romantic partners. *Western Journal of Communication*, 79(1), 22-44. <https://doi.org/10.1080/10570314.2014.943417>
- Bustamante, R. M. Nelson, J. A. Henriksen, R. C. & Monakes, S. (2011). Intercultural couples: Coping with culture-related stressors. *The Family Journal*, 19(2), 154-164. <https://doi.org/10.1177/1066480711399723>
- Clarke, V., Braun, V., & Hayfield, N. (2015). *Thematic Analysis*. In Smith, J. A. (Ed.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*. London: Sage
- Campbell, K., & Wright, D. W. (2010). Marriage today: Exploring the incongruence between Americans' beliefs and practices. *Journal of Comparative Family Studies*, 41(3), 329-345. <https://doi.org/10.3138/jcfs.41.3.329>
- Colamussi, A. L. (2013). *Iranian Women in Marriage: An Exploratory Study*. Doctoral dissertation in Couple and Family Therapy. Alliant International University.
- Fathi E., Esmaeily M., Farahbakhsh K., & Daneshpour M. (2016). Iranian Satisfied Marriage Model: A Qualitative Grounded Theory Study. *Journal of Research in psychological health*, 10 (2), 10-27. (Persian) <http://ensani.ir/fa/article/363937>
- Qavami, S., & Pourzargar, M. (2014). Examining the components of human realms in the collective body from Edward Hall's point of view, *the second international research conference in science and technology*. (Persian) <https://doi.org/10.30495/ijaud.2020.16376>.
- Hesam, A. (1992). *Kanolomal*. Ghom: Darolhadis. (Persian)
- Heydari, A. (2021). The background and basics of couples' privacy in Imami jurisprudence. *Bi-Quarterly Journal of Islamic Law Studies*, 1400(15), 79-116. (Persian) <https://doi.org/ls/ls.2022.100129>
- Hongladarom, S. (2016). *A Buddhist theory of privacy*. Singapore: Springer
- Hovazi, A. (2005). *Tafsir Nooraosaghakan*. Ghom: Matbaolelmieh. (Persian)
- Katouzian, N. (2014). *Family Civil Rights Course*. Tehran: Gange Danesh. (Persian)
- Lee, S. M. & Boyd, M. (2008). Marrying out: Comparing the marital and social integration of Asians in the US and Canada. *Social Science Research*, 37(1), 311-329.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2016). *The constructivist credo*. New York: Routledge.
- Lincoln, Y., & Guba, E. (2017). When triangulating data. *M. Sarvimak, Case Study Strategies for Architects and Designers: Integrative Data Research Methods*, 70-75. New York: Routledge.
- Majlesi, M. (1990). *Baharolanvar*. Beyroot: Tarasalarabi. (Arabic)
- Mirkheshti, F. (2014.) Privacy between spouses: the field of interactions and conflicts. *Journal of Cultural sociology*, 4(4), 165–84. (Persian) <https://www.sid.ir/paper/241223/fa>

- Mujahed, A. (2022). An adaptive approach to privacy. *Quarterly Journal of Comparative Law Research, Justice and Justice*, 4(13), 7-26. <http://ensani.ir/fa/article/471978>
- Naqibi, S. & Shahriari, M. (2022). Analyzing the nature of the family institution in Iranian jurisprudence and law. *Family Studies*, 18(2), 209-228. (Persian) <https://doi.org/10.52547/jfr.18.2.209>
- Noori, H. (1987). *Mostadrakolvasael*. Ghim: Albeyt. (Persian)
- Pourabdullah, K. & Jilzadeh, S. (2013). Resolving the conflict between couples' privacy and conjugal rights based on the expediency of family consolidation. *Women's Strategic Studies*, 17(66), 7-45. (Persian) <https://sid.ir/paper/94035/fa>.
- Sanaei., B. (1991). *Family pathology*. The scientific-research quarterly of Terbihai Tarbiat University, 77(1), 3-96. (Persian) <https://sid.ir/paper/419584/fa>
- Segrin, C., & Flora, J. (2018). *Family communication*. New York: Routledge.
- Skowroński, D. P. Othman, A. B. Siang, D. T. W. Han, G. L. W. Yang, J. W. J. & Waszyńska, K. (2014). The Outline of Selected Marital Satisfaction Factors in the Intercultural Couples based on the Westerner and non-Westerner relationships. *Polish Psychological Bulletin*, 45(3), 346-356. <https://doi.org/10.2478/ppb-2014-0042>
- Smith, J. A. (2015). *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*. *Qualitative psychology*, 1-312. London: Sage
- Subramaniam, M., Kumar, P., Morehouse, S., Liao, Y., & Vitak, J. (2019). Leveraging funds of knowledge to manage privacy practices in families. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 56(1), 245-254. <https://doi.org/10.1002/pr2.67>
- Terasby, D., (2006). *Economy and culture*. Translated by Kazem Farhadi. Tehran: Ney.
- Tili, R., & Barker, G., (2015). Communication in intercultural marriages: Managing cultural differences and conflicts. *Southern Communication Journal*, 80(3), 189-210. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2015.1023826>.